11.9.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 12.9.2023 (U 17/2023 vp)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (perävaunuilla varustettujen raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöluokat)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston 29.6.2023 eduskunnalle antamasta kirjelmästä (U 17/2023 vp) koskien Euroopan komission tekemää muutosehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 1999/62/EY, neuvoston direktiivin 1999/37/EY ja direktiivin (EU) 2019/520 muuttamisesta perävaunuilla varustettujen raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöluokan osalta.

Komission ehdottamilla direktiivimuutoksilla vahvistettaisiin säännöt, joiden mukaisesti tehokkaimpien perävaunujen vaikutus raskaiden ajoneuvoyhdistelmien hiilidioksidipäästöihin otettaisiin huomioon tiemaksujärjestelmissä hiilidioksidipäästöjen perusteella määritettyinä erisuuruisina alennettuina maksuina.

Komissio perustelee ehdotusta sillä, että perävaunuihin liittyy huomattavia mahdollisuuksia vähentää raskaiden tavaraliikenteen ajoneuvoyhdistelmien hiilidioksidipäästöjä ja että energiatehokkaiden perävaunujen nopeampaan käyttöönottoon voidaan kannustaa kysyntään kohdistuvalla toimenpiteellä, jolla vähennetään energiatehokkaampien perävaunujen käyttökustannuksia. Direktiivin muutosehdotus liittyy unionin tavoitteeseen, jonka mukaan kaikista liikennemuodoista on tultava ympäristöllisesti kestävämpiä.

Komissio on arvioinut, että maksujen porrastamisen vuoksi aloitteella odotetaan olevan vähäinen myönteinen vaikutus kilpailukykyyn. Tämä johtaa tehokkaampien ajoneuvojen hieman nopeampaan käyttöönottoon, mikä edistää innovointia. Direktiiviehdotuksen taustaksi ei ole tehty maakohtaisia vaikutusarvioita.

Suomessa ei nykyisellään veroteta tienkäyttöä direktiivin 1999/62/EY tarkoittamalla tavalla, eikä direktiivin muutoksella siten olisi suoraa vaikutusta voimaassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Direktiivin ehdotettu muutos kuitenkin vaikuttaisi välillisesti Suomen ulkomaankaupan logistiikkakustannuksiin siltä osin kun kyse on sellaisten tuotteiden kuorma-autokuljetuksista, jotka kulkevat tiemaksuja soveltavien valtioiden alueella. Lisäksi direktiiviehdotuksella voi olla vaikutusta Suomessa energiatehokkaampien perävaunujen kysynnän ja tarjonnan kasvamisen myötä. Suomen kannalta sekä päästövähennysten että kustannussäästöjen voidaan kuitenkin olettaa olevan vähäisiä. Toisaalta perävaunujen maksualennusten ilmoittamiseen voi liittyä myös lievää hallinnollisen taakan kasvua.

Jos Suomessa jossain vaiheessa päätetään säätää tienkäyttöön perustuvia veroja, niin kansallinen verolainsäädäntö tulee toteuttaa direktiivin asettamissa puitteissa. Tällöin direktiiviin ehdotettu muutos edellyttäisi perävaunujen energiatehokkuuden ottamista huomioon 1.7.2030 lähtien yhtenä veroperusteena direktiiviehdotuksen liitteestä ilmenevin säännöin. Tätä ajankohtaa ennen maksuporrastuksen käyttö osana tiemaksujärjestelmää olisi jäsenvaltion päätettävissä.

Valtiovarainministeriö on osallistunut kirjelmän poikkihallinnolliseen valmistelutyöhön ja yhtyy U- kirjelmässä esitettyihin kantoihin.

Lainsäädäntöneuvos Markus Teräväinen